

Kalemin gücü

Bilim insanları birleşerek, Türkiye'de ifade özgürlüğünün ortadan kaldırılmasına engel olmalı.

22 Mart 2016

Türkiye'nin gittikçe otoriterleşen Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, muhalif akademisyenleri terörist diye damgaladığında, Voltaire'in on sekizinci yüzyılda dillendirdiği şu felsefi düstur aklından geçmedi muhtemelen: “Kalem tutmak, savaşta olmak demektir”.

14 Mart günü, teröristlere destek verenlerin de “tetiği çekenler” kadar suçlu olduğunu ve Türk hukukunun buna göre değiştirilmesi gerektiğini söyleyen Erdoğan, insan haklarına önem veren herkesin tüylerini diken diken etti. Erdoğan, “Milletvekili olması, akademisyen olması, yazar, gazeteci olması o kişinin aslında bir terörist olduğu gerçeğini değiştirmez,” şeklinde konuştu.

Aynı gün İstanbul üniversitelerinden üç akademisyen gözaltına alındı, serbest bırakılma talepleri reddedildi ve savcılar akademisyenler hakkında terör örgütü adına propaganda yapma suçlamasıyla iddianame hazırlamaya koyuldu.

Suçları ne miydi? Ocak ayında açıkladıkları bir imza metniyle, ülkenin güneydoğusunda devlet güçleri ve Kürt ayrılıkçılar arasında süren çatışmaların son bulmasını talep etmişlerdi. 11 Ocak'ta kamuoyuna duyurulan metin, çoğu Türkiye üniversitelerinden olmak üzere 1.128 akademisyenin imzasını taşıyordu. Erdoğan buna öfkeyle tepki vermekte gecikmedi. Hükümet tarafından atanan pek çok rektör hemen hizaya girdi, metne imza atan akademisyenler hakkında disiplin soruşturması açmaya başladı — bugün soruşturma sayısı 500'ü geçti. Onlarca imzacı ifade için gözaltına alındı. Bu sert tepkinin yarattığı şokla dayanışma örgütlendi. 20 Ocak'ta imzaya kapatıldığında, metne aralarında pek çok Batılı bilim insanı bulunan 1.000 kişi daha imza vermişti.

Halihazırda bir belirsizlik ve korku havası hakim. Diğer imzacılar tutuklanıp tutuklanmayacaklarından emin değil ve pek çoğu ölüm tehditleri alıyor. Bazıları akademik izin alıp yurtdışına çıkmaya çabılıyor; yurtdışında çalışanlar ise ailelerini ziyaret etmek için ülkeye dönmeye çekiniyor.

Öte yandan, Türkiye'nin dünya siyaset sahnesinde oynadığı rol, akademisyenlerin akıbetine gölge düşürüyor.

Türkiye jeopolitik açıdan kilit bir konumda. Bir yanında savaşlarla parçalanmış Ortadoğu, öte yanında mülteci kriziyle boğuşurken şiddetli iç çekişmeler yaşayan Avrupa uzanıyor. Türkiye geçen hafta Avrupa Birliği ile anlaşmaya varıp yasadışı yollardan Avrupa'ya geçen göçmenleri geri almayı taahhüt ettiğinde, AB'deki pek çok isim Erdoğan'la böyle bir anlaşma yapılmasını, son derece olumsuz insan hakları karnesinden dolayı eleştirdiler.

Türkiye'de, kimi Kürt ayrılıkçılar kimisi İslamcı örgüt IŞİD tarafından düzenlenen terör saldırılarının sayısı giderek artıyor. Erdoğan'ın tartışma yaratan açıklamasının hemen arifesinde Ankara'da ölümcül bir saldırı yaşanmıştı; ardından da 19 Mart'ta İstanbul'da bir intihar bombacısı dört kişiyi öldürdü. Kürt ayrılıkçıların uyguladığı terörün büyük ölçüde kesilmesine yol açan ateşkes süreci geçtiğimiz Temmuz ayında çöktü. Erdoğan barış metninin terörizme aktif destek verdiğini, çünkü devletin Kürtlere yönelik -ve pek çok masum sivilin ölümüne yol açan- askeri saldırılarına odaklanırken, ayrılıkçıların gerçekleştirdiği terör saldırılarını ve ciddi insan hakları ihlallerini gözardı ettiğini iddia ediyor.

Pek çok bilim insanı ve akademisyenin imza metnine dair çekinceleri var; zira barış çağrısının acil olduğunu kabul etmekle birlikte, metnin sorunlu bir çatışmacı dil tutturduğunu ve entelektüel açıdan dürüst olmadığını düşünüyorlar. Ancak bu isimler buna rağmen imzacıların ifade özgürlüğünü cesurca savunmaktan geri kalmadılar.

Türkiye'de kısa süre önce kurulan Bilim Akademisi, Ocak ayında güçlü bir destek açıklaması yayımladı. Açıklamada, "Ne kadar rahatsız edici veya azınlıkta olursa olsun görüşlerini ifade özgürlüğü her vatandaş için olduğu kadar bilim insanları için de en temel özgürlüktür," diyor. Akademi'nin tutumunu ciddiye almak durumundayız, zira bu kurum, Erdoğan'ın Türkiye Bilimler Akademisi'ni 2011 yılında bir kararname ile ele geçirmesinden sonra topluca istifa eden insanlarca kuruldu. Her yerdeki bilim insanları kaleme sarılıp onlara destek vermek durumunda.

N
a
t
u
r
e

d
e
r
g
i
s
i